

Akademie věd České republiky

XLVIII. zasedání Akademického sněmu Akademie věd České republiky

Praha 21. dubna 2016

Bod programu: 5

ZPRÁVA O PRŮBĚHU HODNOCENÍ VÝZKUMNÉ A ODBORNÉ ČINNOSTI PRACOVISŤ AV ČR ZA LÉTA 2010–2014

Zpráva o průběhu hodnocení výzkumné a odborné činnosti pracovišť AV ČR za léta 2010–2014

Účel hodnocení

Jedním z nejdůležitějších úkolů vedení AV ČR a pracovišť AV ČR je trvalý důraz na zvyšování kvality vědecké a odborné činnosti, zapojování pracovišť do mezinárodní vědecké činnosti a kvalitní naplňování dalších funkcí AV ČR daných příslušnými legislativními předpisy. Ke zjištění úrovně řešení tohoto úkolu organizuje vedení AV ČR pravidelné hodnocení svých pracovišť od počátku existence AV ČR v roce 1993. Tato hodnocení slouží také k diferencovanému institucionálnímu financování pracovišť AV ČR.

O provedení hodnocení výzkumné a odborné činnosti pracovišť AV ČR za léta 2010–2014 rozhodla Akademická rada AV ČR dne 6. října 2014 po široké diskusi, včetně diskuse na půdě Vědecké rady AV ČR.

Cíle hodnocení

Akademická rada AV ČR stanovila tři hlavní cíle tohoto hodnocení:

1. Získání kvalitativních a kvantitativních informací o postavení vědy v AV ČR v období 2010–2014 v národním, evropském a světovém kontextu.
2. Získání informací pro strategické řízení AV ČR jako celku, včetně financování pracovišť jako jednoho z dílčích aspektů řízení.
3. Zprostředkování nezávislého a srovnatelného hodnocení a zpětné vazby pro řízení jednotlivých pracovišť AV ČR a týmů.

Metodika hodnocení

Postup hodnocení byl zvolen v souladu se zákonem č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací a o změně souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů.

Realizace Hodnocení výzkumné a odborné činnosti pracovišť AV ČR za léta 2010–2014 je podkladem pro naplnění ustanovení § 7 odst. 7 tohoto zákona: „Poskytovatel může výši podpory upravit podle podrobnějšího hodnocení používajícího mezinárodně uznávaných metodik, které společně s výsledky podrobnějšího hodnocení a pravidly úpravy podpory před jejím poskytnutím zveřejní.“ Pro účely hodnocení byla členění do oborů, panelů, oborových skupin a charakteristiky oborů převzata z Frascati manuálu OECD a Journal Citation Reports (JCR) a přizpůsobena struktura výzkumu v AV ČR (viz tab. 1).

Tab. 1: Zaměření oborových panelů a oborových komisí

Panel/Komise	Oborové zaměření
1	Mathematics
2	Computer and information sciences
3	Physical sciences
4	Chemical sciences
5	Earth and related environmental sciences
6	Biochemistry and molecular cell biology, biophysics, virology...
7	Biol. sciences including biotechnology and agricultural sciences
8	Engineering and technology
9	Medical and health sciences
10	Social sciences
11	History and archaeology
12	Languages and literature
13	Humanities excluding 6.1 and 6.2

V souladu s výše zmíněným legislativním rámcem byla pro hodnocení pracovišť a jejich vědeckých útvarů přijata základní metodologická koncepce založená na následujících pěti principech:

1. systému informovaného peer-review,
2. hodnocení po oborech s cílem respektování oborových specifíků,
3. hodnocení ve dvou na sebe navazujících fázích,
4. odděleném hodnocení a financování,
5. informovanosti o hodnocení v rámci AV ČR i veřejnosti.

Organizace hodnocení

Pro řízení příprav hodnocení jmenovala Akademická rada AV ČR na svém 6. zasedání dne 16. července 2013, resp. 15. zasedání dne 26. března 2014 devítičlennou pracovní skupinu. Výsledkem její součinnosti s pracovní skupinou Vědecké rady AV ČR bylo schválení dokumentu „Základní principy Hodnocení výzkumné a odborné činnosti pracovišť AV ČR za léta 2010–2014“ (dále „Základní principy“) Akademickou radou AV ČR na jejím 22. zasedání dne 6. října 2014, včetně harmonogramu a podrobného postupu činností. Tento dokument byl následně zpřesňován a jeho dílčí úpravy byly schváleny na 23. zasedání dne 4. listopadu 2014, 24. zasedání dne 2. prosince 2014, 25. zasedání dne 20. ledna 2015, 26. zasedání dne 17. února 2015 a 31. zasedání dne 14. července 2015. Pro dohled nad průběhem hodnocení z organizačního hlediska jmenovala Akademická rada AV ČR na svém 23. zasedání dne 4. listopadu 2014 Koordinační radu hodnocení vedenou prof. RNDr. Evou Zažímalovou, CSc., jejímiž členy byly dále tři místopředsedové AV ČR a tři zástupci Vědecké rady AV ČR.

Provedení hodnocení bylo rozděleno do dvou časově oddělených bloků, přičemž nejprve se uskutečnilo hodnocení výzkumné činnosti 52 pracovišť orientovaných převážně nebo zcela na výzkumnou činnost a zvláště hodnocení odborné činnosti dvou pracovišť se zaměřením na infrastrukturu výzkumu a vývoje.

Pro hodnocení výzkumně orientovaných pracovišť jmenovala Akademická rada AV ČR na svém 25. zasedání dne 20. ledna 2015 (na následných zasedáních několikrát aktualizovaných) 13 oborových panelů a 13 oborových komisí, zvláště pro každý oborový panel. Na hodnocení v I. fázi se podílelo 148 renomovaných zahraničních expertů na pozici členů oborových panelů a 1 230 hodnotitelů výstupů z 50 zemí světa (včetně 24 hodnotitelů z ČR). Na hodnocení ve II. fázi se podílelo 117 členů oborových komisí ze 17 zemí světa (včetně 25 expertů z ČR). Každá komise sestávala ze zahraničního předsedy, českého jazyka znalého místopředsedy a dalších, převážně zahraničních renomovaných expertů. Počet členů z České republiky se v jednotlivých oborových komisích pohyboval zpravidla v rozmezí 20-30 %.

Pro hodnocení infrastrukturně orientovaných pracovišť jmenovala Akademická rada AV ČR na svém 33. zasedání dne 6. října 2015 a 34. zasedání dne 3. listopadu 2015 dvě hodnotící komise, pro každou infrastrukturní organizaci jednu. Tyto komise měly dohromady 14 členů, přičemž platilo pravidlo, že nejvýše třetina členů každé z komisí směla mít pracovní poměr na pracovištích AV ČR.

Pracoviště AV ČR byla o přípravách a průběhu hodnocení informována prostřednictvím zasedání Akademického sněmu AV ČR, setkání ředitelů pracovišť AV ČR s Akademickou radou AV ČR, konzultačních dnů pro přípravu přihlášek k hodnocení, hromadných dopisů členů Akademické rady AV ČR a interního webového portálu AV ČR.

Podklady pro hodnocení

1. Hodnocení výzkumně orientovaných pracovišť AV ČR

V souladu se Základními principy zpracovala pracoviště AV ČR elektronickou přihlášku k hodnocení dle jednotné obsahové struktury:

Část 1: obecné údaje za pracoviště a jednotlivé týmy.

Část 2: podklady pro I. fázi hodnocení zpracované za každý vědecký tým pracoviště.

Část 3: podklady pro II. fázi hodnocení zpracované:

- a) za pracoviště jako celek,
- b) za každý vědecký tým pracoviště.

Podkladové materiály pro hodnocení byly vkládány do elektronického informačního systému KIS v období od 1. ledna do 30. dubna 2015. Pro dílčí dodání podkladů pro I. a II. fázi byly určeny samostatné termíny. Cílem bylo poskytnout ústavům co největší časový prostor pro přípravu dokumentů a současně soustředit všechny

potřebné podklady pro oborové panely před zahájením jejich činnosti v rámci I. fáze hodnocení dne 1. dubna 2015.

Do 31. ledna 2015 byly dodány jmenné seznamy výzkumných pracovníků, do 19. února 2015 údaje o vědeckých týmech a jejich vybraných výstupech předložených do I. fáze hodnocení a do 15. března 2015 krátké komentáře k předloženým výstupům. V období 10.–20. března 2015 měla pracoviště možnost zkontrolovat bibliometrické údaje připravené Knihovnou AV ČR, v. v. i., a zaslat případné připomínky. Opodstatněné připomínky byly následně v termínu do 31. března 2015 zapracovány do upravené verze bibliometrických podkladů. Do 31. března 2015 ústavy zajistily přístup k plným textům výstupů. Ve výjimečných případech, kdy nebylo možné zabezpečit pro zahraniční hodnotitele přístup k plnému textu výstupu (typicky monografie) elektronickou cestou, dodaly ústavy fyzické výtisky nebo kopie těchto výstupů. Této možnosti využilo osm pracovišť s celkem 54 výstupy. Zbylé podkladové materiály pro II. fázi hodnocení, včetně písemné přihlášky pracoviště k hodnocení, byly dodány do 30. dubna 2015. Kromě zmíněné písemné přihlášky byly všechny ostatní podkladové materiály soustředěny pouze v elektronické podobě.

2. Hodnocení infrastrukturně orientovaných pracovišť AV ČR

Na základě „Metodického pokynu pro zpracování podkladových materiálů pracovišti AV ČR v rámci hodnocení odborné činnosti infrastrukturních pracovišť AV ČR za období 2010–2014“ schváleného Akademickou radou AV ČR na 31. zasedání dne 14. července 2015 zpracovala infrastrukturní pracoviště AV ČR – Knihovna AV ČR, v. v. i., (KNAV) a Středisko společných činností AV ČR, v. v. i., (SSČ) – do 23. listopadu 2015 podklady, jejichž struktura byla rozčleněna do následujících tematických okruhů:

Podklady pro celé pracoviště i pro každou hodnocenou organizační jednotku:

- A) Kvalita a výsledky hlavní a jiné činnosti organizačních jednotek dle zřizovací listiny.
- B) Účast na podpoře činností AV ČR a jejích pracovišť.
- C) Úroveň řízení pracoviště (způsob hospodaření pracoviště s materiálními a lidskými zdroji – na základě vlastní SWOT analýzy).
- D) Opatření přijatá na základě výsledků hodnocení za léta 2005–2009.
- E) Vize dalšího vývoje pracoviště v období 2016–2019.

Podklady pro pracoviště nebo organizační jednotku v případě, že je daný tematický okruh relevantní:

- F) Hodnocení postavení pracoviště v národním kontextu.
- G) Rozsah zahraniční spolupráce, včetně účasti na zahraničních projektech.
- H) Účast na řešení národních grantových a programových projektů, aplikační a další aktivity.
- I) Pedagogická činnost.
- J) Popularizační činnost.

Součástí podkladů byly dále dotazníky o využití odborných a infrastrukturních služeb obou hodnocených pracovišť vyplněné ostatními pracovišti AV ČR a vlastní SWOT analýza celého pracoviště i jednotlivých hodnocených organizačních jednotek a zdůvodnění jejich potřeby.

Průběh hodnocení

1. Hodnocení výzkumně orientovaných pracovišť AV ČR

Dne 1. dubna 2015 byla zahájena I. fáze hodnocení. Jejím provedením bylo pověřeno 13 oborových panelů, jejíž předsedové a členové byli jmenováni Akademickou radou AV ČR. V rámci I. fáze se hodnotilo 5 594 výstupů přihlášených 377 vědeckými týmy z 52 výzkumných pracovišť AV ČR. Z celkového počtu výstupů bylo 4 553 článků v impaktovaném periodiku, 446 monografií, 244 článků v odborném periodiku, 168 kapitol v monografii a 183 ostatních typů výstupů. Více jak jedním týmem bylo současně předloženo 163 výstupů, z toho 151 výstupů dvěma týmy a 12 výstupů třemi týmy.

Podle schváleného harmonogramu hodnocení měla být I. fáze hodnocení ukončena do konce června 2015. Na základě opodstatněných požadavků od předsedů několika oborových panelů souhlasila Akademická rada AV ČR na svém 30. zasedání dne 9. června 2015 s posunem ukončení I. fáze hodnocení do 15. července 2015. V termínu do 30. června 2015 ukončilo hodnocení všech výstupů pět panelů, ve zbylých panelech byly opodstatněné důvody k využití prodloužené lhůty pro I. fázi do 15. července 2015.

V daném termínu se podařilo zhodnotit 5 580 z 5 594 výstupů, tj. 99,7 % všech. Nezhodnoceno zůstalo 14 výstupů, z toho 11 v Komisi 3, dva v Komisi 6 a jeden v Komisi 7. Celkem bylo zasláno 18 076 žádostí hodnotitelům o zpracování posudku. Z toho bylo 9 750 posudků vypracováno, 8 050 žádostí odmítnuto, 215 žádostí zůstalo bez odpovědi, v 61 případech bylo vypracování posudku přislíbeno, ale i přes zaslání urgence posudek vypracován nebyl. U 3 324 výstupů byli osloveni více jak dva hodnotitelé. Posuzovatelé byli v naprosté většině ze zahraničí. Hodnocení výstupů předložených v českém, případně slovenském jazyce, s nimiž měli zahraniční posuzovatelé zásadní jazykové potíže, se operativně zúčastnilo i 24 hodnotitelů z České republiky. Takových výstupů bylo k hodnocení předloženo celkem 501 z 27 pracovišť AV ČR.

Ze zhodnocených výstupů byl 921 výstupům (16,5 %) přidělen stupeň 1 („world-leading“), 2 334 výstupům (41,8 %) stupeň 2 („internationally excellent“), 1 967 výstupům (35,3 %) stupeň 3 („internationally recognized“), 336 výstupům (6,0 %) stupeň 4 („nationally recognized“) a 22 výstupům (0,4 %) stupeň 5 („below the standard of nationally recognized work or work which does not meet the published definition of research for the purposes of this assessment“). U 1 699 výstupů hodnotitelé udělili shodnou známku, která byla výstupu přidělena jako známka výsledná. U 3 881 výstupů bylo třeba, aby příslušný člen panelu doporučil předsedovi panelu návrh na výslednou známku. Z toho pro 365 výstupů byly získány tři posudky, pro 2 347 výstupů dva, pro 861 výstupů jeden a pro 408 výstupů se žádný posudek

získat nepodařilo. Ve 485 případech předseda panelu udělil výstupu známku odlišnou od doporučené známky členem panelu.

Výsledky hodnocení jednotlivých výstupů byly následně využity ke zpracování kvalitativních profilů výstupů jednotlivých týmů a pracovišť, které byly jedním z podkladových materiálů pro oborové komise ve II. fázi hodnocení. Kvalitativní profily zpracovali odborníci z KNAV; v předstihu před zahájením II. fáze hodnocení s nimi byli seznámeni ředitelé příslušných pracovišť AV ČR, kteří měli možnost uplatnit případné připomínky.

Před zahájením II. fáze hodnocení byli všichni její účastníci podrobně seznámeni s jednotlivými činnostmi a úkoly. Jednotlivé komise měly za úkol zhodnotit 9–48 týmů ze 4–13 pracovišť AV ČR. Po dohodě s předsedy, místopředsedy a členy komisí na straně jedné a současně s řediteli pracovišť AV ČR na straně druhé byly naplánovány podrobné harmonogramy prezenčních návštěv hodnocených pracovišť (tab. 2).

Tab. 2: Termíny prezenčních návštěv oborových komisí na pracovištích AV ČR

Komise	Termín	Komise	Termín
1	30. 11.–2. 12. 2015	8	12.–21. 10. 2015
2	23.–25. 11. 2015	9	20.–27. 11. 2015
3	15.–23. 10. 2015	10	19.–23. 10. 2015
4	30. 11.–4. 12. 2015	11	19.–23. 10. 2015
5	29. 10.–4. 11. 2015	12	19.–21. 10. 2015
6	9.–18. 11. 2015	13	27.–30. 10. 2015
7	3.–11. 11. 2015		

V souladu se Základními principy se pro zajištění transparentnosti a srovnatelnosti hodnocení všech pracovišť ve II. fázi zúčastnili práce oborových komisí pozorovatelé – zástupci zadavatele (Akademická rada AV ČR) a pozorovatelé – zástupci hodnoceného pracoviště. Pozorovatelé – zástupci AV ČR byli schváleni na 30. zasedání Akademické rady AV ČR dne 9. června 2015. V případě, že se jmenovaný člen Akademické rady nemohl některého jednání osobně zúčastnit, zastoupil jej jiný zástupce Akademické rady AV ČR nebo Vědecké rady AV ČR, uvedený na seznamu náhradníků vydaném předsedou AV ČR. Pozorovatelé – zástupci hodnoceného pracoviště, případně jejich náhradníci, byli v souladu s rozhodnutím Akademické rady AV ČR z 12. května 2015 a předsednictva Akademické rady ze 7. července 2015 jmenováni řediteli příslušných pracovišť v termínu do 31. srpna 2015.

Prezenčního hodnocení se vždy účastnili předseda a místopředseda komise a dále nejméně tolik členů komise, aby celková účast komise byla nadpoloviční a současně byli přítomni ti její členové, kteří měli k dané problematice odborně nejbližší. Z průběhu prezenčních hodnocení byl přímo na pracovišti zpracován stručný zápis, doplněný o prezenční listinu účastníků prezenčního hodnocení.

Ve II. fázi hodnocení byla pracoviště AV ČR i vědecké týmy hodnoceny podle následujících hledisek:

- a) kvalita výsledků a podíl týmu(ů) i pracoviště na jejich získání,
- b) společenská (sociální, ekonomická a kulturní) relevance (vzdělávací činnost, výzkum pro praxi, popularizační a vydavatelská činnost, služby výzkumu),
- c) zapojení studentů do výzkumu,
- d) postavení v mezinárodním i národním kontextu (vědecká reputace a viditelnost v mezinárodním měřítku, schopnost přitáhnout zahraniční výzkumné pracovníky, postavení v národním kontextu),
- e) vitalita, udržitelnost a perspektiva (finanční aspekty, manažerské řízení, lidské zdroje, grantová a projektová aktivita),
- f) strategie a záměry do budoucnosti.

Výsledky svého hodnocení odevzdaly hodnotící komise v podobě 91 závěrečných zpráv (Final Reports) v termínu do 31. prosince 2015. V případě dvou komisí byl termín po dohodě s Koordinační radou hodnocení posunut do 15. ledna 2016. Následně byli se závěrečnými zprávami seznámeni ředitelé pracovišť AV ČR, kteří k nim do 22. ledna 2016 předložili svá stanoviska. K 47 zprávám vnesli ředitelé námítky a požádali Koordinační radu hodnocení o jejich přehodnocení, 44 zpráv bylo přijato bez námitek. Koordinační rada hodnocení ve všech případech shledala námítky ředitelů jako opodstatněné, příslušné oborové komise tedy byly požádány o případné přehodnocení zpráv. V 11 případech komise trvaly na původní verzi zpráv, zatímco 36 zpráv komise přehodnotily a upravily. Ke všem zprávám, které byly komisím předloženy k přehodnocení, následně ředitelé pracovišť v termínu do 29. února (výjimečně až do 9. března) 2016 dodali svá závěrečná stanoviska.

2. Hodnocení infrastrukturně orientovaných pracovišť AV ČR

Kompletní podkladové materiály byly hodnotícím komisím zpřístupněny 1. prosince 2015 prostřednictvím informačního systému KIS. Povinné prezenční návštěvy hodnotících komisí na hodnocených pracovištích se uskutečnily: 11. ledna 2016 (KNAV), resp. 13. ledna 2016 (SSČ). Hodnotící komise SSČ se k projednání svého závěrečného stanoviska sešla na svém zasedání dne 9. února 2016. Součástí prezenčních návštěv bylo představení pracoviště jeho ředitelem a představení jednotlivých hodnocených organizačních jednotek jejich vedoucími.

Hodnotící komise zhodnotily pracoviště i jednotlivé organizační jednotky podle následujících hledisek:

1. Kvalita a množství dosažených výsledků včetně jejich ohlasů.
2. Kvalita, rozsah a potřebnost zajišťovaných infrastrukturních činností, ohlas na zajištění infrastrukturních činností ve vědecké komunitě.
3. Postavení pracoviště v národním i mezinárodním kontextu.
4. Perspektiva pracoviště a jeho organizačních útvarů, potenciál pro zapojení do nových infrastrukturních činností a zvýšení úrovně činností stávajících.

V rámci každého hlediska komise zařadily hodnocená pracoviště i jednotlivé organizační jednotky do jednoho z pěti stupňů: 1 – vynikající, 2 – velmi dobré, 3 – standardní, 4 – s výhradou, 5 – neuspokojivé.

Výsledky hodnocení ve formě závěrečné zprávy o hodnocení odborné činnosti infrastrukturního pracoviště AV ČR odevzdali předsedové hodnotících komisí do 12. února 2016. Obě infrastrukturní pracoviště jako celek byla hodnocena stupněm 1. K výsledkům hodnocení se pracoviště po projednání ve svých radách pracovišť vyjádřila v termínu do 29. února 2016.

Závěr

Přes značnou složitost a logistickou náročnost tohoto cyklu hodnocení se jej podařilo, až na drobné výjimky, plně uskutečnit podle stanoveného harmonogramu i pravidel. Shromážděné výsledky z I. a zejména II. fáze hodnocení byly poskytnuty Akademické radě AV ČR, jejímž úkolem je do prosince 2016 na jejich základě učinit manažerská rozhodnutí, včetně stanovení institucionální podpory jednotlivých pracovišť AV ČR, a případně doporučit provedení žádoucích organizačních změn v jednotlivých pracovištích AV ČR.